

Statenmededeling

Onderwerp

Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

1. Het vastgestelde Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023.
2. De afdoening van de – bij de Energieagenda 2019-2030 aangenomen - moties 'CO₂-doelen toevoegen aan de Energie uitvoeringsprogramma's' en 'Doelmatig, concreet en meetbaar'.
3. De wijze waarop het advies van BrabantAdvies 'Energietransitie: Positionering en rollen van de provincie Noord-Brabant' is verwerkt in het Uitvoeringsprogramma.
4. De wijze waarop het Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023 zich verhoudt tot (het proces van) de vier Brabantse RES'en.

Aanleiding

In december 2018 hebben uw Staten [de Energieagenda 2019-2030](#) vastgesteld. In het betreffende [Statenvoorstel](#) is aangegeven dat we in 2019 de Energieagenda uitwerken in een uitvoeringsprogramma, aangezien het huidige uitvoeringsprogramma eind dit jaar afloopt. Gedeputeerde Staten hebben op 1 oktober 2019 het Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023 vastgesteld. Uw Staten besluiten nog in 2019 middels een begrotingswijziging over de toekenning van middelen voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma.

Bevoegdheid

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd het Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023 vast te stellen. Provinciale Staten zijn bevoegd tot toekenning van middelen voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma. Besluitvorming hierover door uw Staten is later dit jaar voorzien middels een begrotingswijziging.

Kernboodschap

1. *Het Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023 beschrijft onze inzet voor de (Brabantse) energietransitie*

Het Uitvoeringsprogramma geeft richting aan de uitvoering van de Energieagenda 2019-2030 en beschrijft onze inzet en rolinvulling binnen de verschillende opgaven van de (Brabantse) energietransitie. We kiezen hoofdlijnen waarbinnen we flexibel kunnen inspelen op veranderende omstandigheden en op wat partners van ons vragen. We zien dit Uitvoeringsprogramma als een uitnodiging aan onze partners om samen met ons (verder) vorm te geven aan de energietransitie. Het is daarmee uitdrukkelijk geen blauwdruk of een projectenlijst van de provinciale organisatie. Het Uitvoeringsprogramma geeft aan welke activiteiten wij vanuit onze kerntaken en samen met partners willen oppakken en ontwikkelen. We zien het als onze uitdaging om samen met onze partners, op een innovatieve en adaptieve manier uitvoering te geven aan de opgaven die de energietransitie met zich meebrengt.

Prioriteiten provinciale inzet energietransitie

Voor wat betreft de inzet van de provincie binnen de (Brabantse) energietransitie, leggen we de prioriteit bij een drietal zaken: de Alliantie Energieopslag (voorheen Fuelliance), inzet die toegevoegde waarde creëert voor andere provinciale opgaven en ambities, en draagvlak & participatie in de samenleving. Deze overall prioriteiten staan beschreven in de drie strategische lijnen van de Energieagenda 2019-2030 en het uitvoeringsprogramma, te weten 'selectief en slim stimuleren van koplopers' (Alliantie Energieopslag), 'slim en integraal combineren' (inzet die toegevoegde waarde creëert voor andere provinciale ambities) en 'mobiliseren van de samenleving voor de energietransitie' (draagvlak & participatie). Het inzetten op draagvlak & participatie is bovendien nadrukkelijk gepositioneerd in het [Bestuursakkoord](#).

2. *In het Uitvoeringsprogramma geven we invulling aan de – bij de behandeling van de Energieagenda 2019-2030 aangenomen - moties 'CO₂-doelen toevoegen aan de Energie uitvoeringsprogramma's' en 'Doelmatig, concreet en meetbaar'.*

Motie 'CO₂-doelen toevoegen aan de Energie uitvoeringsprogramma's'

In [de motie](#) worden Gedeputeerde Staten verzocht om in het Uitvoeringsprogramma de te bereiken CO₂-reductie per transitiepad op te nemen en dit eveneens te doen binnen de RES'en. Onderstaande tabel geeft de te bereiken CO₂-reductie per transitiepad in 2030 weer, berekend op basis van het haalbaarheidsonderzoek 2018. Het verdient daarbij, voor een juiste interpretatie van de cijfers, de nadrukkelijke aanbeveling om de toegevoegde bijlage te lezen.

CO ₂ -emissie t.g.v. energie (Mton per jaar)				Reductie (in Mton)	Reductie (in %)
---	--	--	--	--------------------	-----------------

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

	1990	2017	2030	1990-2030	1990-2030
gebouwde omgeving	9,2	3,5	1,4	7,8	85%
mobiliteit	5,4	5,9	4,3	1,1	20%
industrie	5,4	2,2	2,0	3,4	64%
landbouw	1,3	0,8	0,1	1,2	93%
elektriciteit		7,2	0,0	0,0	
Totaal	21,3	19,6	7,7	13,6	64%

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Binnen de vier [Brabantse RES'en](#) wordt momenteel gewerkt aan het regionale bod dat een bijdrage levert aan de opgave van 35 TWh (terrawattuur) opwekcapaciteit voor elektriciteit en aan de warmtetransitie in de gebouwde omgeving (van het gas af). Hiermee leveren de RES'en een bijdrage aan de landelijke CO₂-reductiedoelstellingen van het Rijk. Er worden binnen de RES'en echter geen separate regionale CO₂-doelstellingen geformuleerd en nagestreefd. Dit is ook geen onderdeel van de opdracht voor de RES-en.

Motie 'Doelmatig, concreet en meetbaar'

In [de motie](#) spreken Provinciale Staten uit om in het Uitvoeringsprogramma zo concreet mogelijke doelstellingen criteria (indicatoren) en tijdspaden op te nemen, te werken vanuit het principe van doelgericht werken en Provinciale Staten hierover jaarlijks te informeren. We volgen bij de uitvoering van deze motie het [advies van BrabantAdvies 'Energietransitie: Positionering en rollen van de provincie Noord-Brabant'](#). Geadviseerd wordt om in het Uitvoeringsprogramma voor elk van de transitiepaden tussentijdse resultaten op te nemen voor deze bestuursperiode, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de terreinen waarvoor de provincie zelf aan de lat staat (bijvoorbeeld ov-concessies) en de terreinen waar we (in grote mate) afhankelijk zijn van anderen (bijvoorbeeld de warmtetransitie in de gebouwde omgeving). In het Uitvoeringsprogramma zijn voor alle activiteiten binnen de transitiepaden zo concreet mogelijke resultaten voor deze bestuursperiode geformuleerd. Daarnaast zijn in de Programmabegroting voor 2020 concrete overkoepelende doelstellingen en KPI's opgenomen. In paragraaf 5.4 van het Uitvoeringsprogramma is beschreven op welke wijze wij de monitoring van het Uitvoeringsprogramma inrichten. In lijn met het – bij de behandeling van de Energieagenda 2019-2030 - aangenomen [amendement 'Monitor op uitvoering'](#), informeren wij uw Staten jaarlijks over de voortgang van de uitvoering van het beleid.

3. *BrabantAdvies heeft geadviseerd over de rollen die de provincie Noord-Brabant op zich kan of zou moeten nemen om de energietransitie in Brabant verder te brengen en de ambities en doelen uit de Energieagenda te realiseren.*

Na vaststelling van de Energieagenda 2019-2030, hebben Gedeputeerde Staten BrabantAdvies gevraagd te adviseren over de provinciale rolinvulling binnen het op te stellen Uitvoeringsprogramma. In mei 2019 heeft BrabantAdvies het advies ['Energietransitie: Positionering en rollen van de provincie Noord-Brabant'](#) aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten aangeboden. In het advies geeft

BrabantAdvies een zestal aanbevelingen over de rollen die de provincie kan innemen om maatschappelijke meerwaarde (impact) te creëren. In onderstaande tabel benoemen wij deze zes rollen en lichten we toe hoe we deze in het Uitvoeringsprogramma laten terugkomen.

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Adviezen BrabantAdvies	Wijze van verwerking in het UP
Maak energiedoelstellingen (mede)richtinggevend voor de invulling van de kerntaken	De energiedoelstellingen zijn mede(richtinggevend) bij zaken waarvoor we zelf aan de lat staan. Zie onder andere onze inzet t.a.v. toezicht en handhaving, ov-concessies, eigen wagenpark, provinciale infrastructuur, eigen vastgoed, en het aandeelhouderschap Enexis.
Voer een regierol op het vlak van ruimtelijke ordening	We hebben reeds de wettelijke taak om omgevingsbeleid op te stellen. Onze inzet t.a.v. de ruimtelijke vertaling van de energietransitie, wordt primair beschreven in het transitiepad elektriciteit (paragraaf 3.1) en de strategische lijn 'slim en integraal combineren' (paragraaf 2.2).
Faciliteer de RES'en	In paragraaf 4.3 beschrijven we onze rolinvulling binnen de RES'en. We faciliteren op meerdere manieren de totstandkoming en de borging van de RES'en en zitten tevens als volwaardig partner aan tafel.
Maak mogelijk met inzet van slimme financiering	In paragraaf 5.2 'financiering van de energietransitie' beschrijven we onze inzet. Ook binnen onze aanpak voor sociale en technische innovatie werken we respectievelijk aan instrumenten voor financiële participatie en een goed financieringslandschap.
Leg de verbinding met de sociaal-economische agenda	In paragraaf 4.4. 'Arbeidsmarkt en scholing' adresseren we dit onderwerp. Meer dan voorheen leggen we nadrukkelijk de verbinding met de sociaaleconomische agenda en het provinciaal programma Economie en Talentontwikkeling.
Denk vooruit met het oog op de toekomstige energiemix	In het uitvoeringsprogramma beschrijven we dat we voor onszelf een rol zien in het stimuleren dat er in Brabant een eenduidig beeld ontstaat van de mogelijke ontwikkelingen in de toekomstige energiemix en het toekomstige energiesysteem.

4. *Samenhangend met het Uitvoeringsprogramma Energie werken we als provincie binnen de vier Brabantse RES'en aan de (Brabantse) energietransitie*

De uitvoering van het Uitvoeringsprogramma loopt gelijk op met het traject van de vier Brabantse RES'en. Door de vier regio's wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een concept-RES. Deze concept-RES moet volgens de afspraken in juni 2020 gereed zijn, waarna in juni 2021 de definitieve versie RES 1.0 wordt opgeleverd. In het Uitvoeringsprogramma beschrijven we in het dwarsdoorsnijdende thema 'Regionale Energiestrategieën' (paragraaf 4.3) op welke wijze wij onze rol binnen de totstandkoming van de RES'en invullen, en in

de transitiepaden elektriciteit en gebouwde omgeving beschrijven we de inhoudelijke verbinding tussen de RES en de twee transitiepaden. In het kader van onze adaptieve aanpak anticiperen we binnen de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma indien nodig op relevante ontwikkelingen binnen de vier RES'en en de uitkomsten ervan. Daarnaast bezien we op natuurlijke momenten, zoals de vaststelling van de RES 1.0 en de daaropvolgende door het Rijk gewenste tweejaarlijkse update, of het benodigd is om onze provinciale rol te herzien.

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Consequenties

1. *De energietransitie is een gedeelde maatschappelijke opgave; de provincie kan het niet alleen.*

De energietransitie biedt grote kansen, maar is tevens een complexe opgave, waarin op vele terreinen gelijktijdig verandering noodzakelijk is en waarvoor vele spelers nodig zijn. In het Uitvoeringsprogramma beschrijven we in paragraaf 1.4, mede op basis van het eerdergenoemde advies van BrabantAdvies, uitgebreid onze positie als provincie binnen de Brabantse energietransitie. De provincie is slechts één van de vele noodzakelijke spelers in een (grotendeels marktgedreven) transitie en bovendien een speler met beperkte sturende mogelijkheden. We hebben weinig wettelijke taken op het gebied van de energietransitie, het grootste gedeelte van de opgave dient gerealiseerd te worden door andere partijen dan de provincie. De verantwoordelijkheid voor het slagen van de doelstellingen ligt daarmee ook grotendeels bij andere overheden (gemeenten en Rijk). Mede daarom is focus op samenwerking en rolneming belangrijk. Tegelijkertijd zijn we als provincie een partner die wel degelijk significante maatschappelijke meerwaarde (impact) kan creëren. Onze positie biedt speelruimte om de provinciale rol, vanuit (boven)regionaal (ruimtelijk) overzicht en regionaal handelingsperspectief, slim en complementair in te vullen ten opzichte van gemeenten en het Rijk.

2. *Dit Uitvoeringsprogramma beperkt zich tot klimaatmitigatie vanuit energie.*

De CO₂-doelstellingen in de Energieagenda 2019-2030 beperken zich tot de 'aan energie gerelateerde CO₂-uitstoot', in tegenstelling tot de doelen voor reductie van broeikasgasemissies in de [Brabantse Omgevingsvisie](#), de Klimaatwet en het nationaal [Klimaatakkoord](#). Het reduceren van de 'niet aan energie gerelateerde CO₂-uitstoot' (o.a. CO₂-uitstoot van landgebruik) en de uitstoot van andere broeikasgassen (o.a. methaan, lachgas) valt buiten de scope van de Energieagenda 2019-2030 en daarmee ook buiten dit Uitvoeringsprogramma. Dit betekent dat, om de CO₂-doelstellingen uit de Brabantse Omgevingsvisie te behalen, er meer nodig is dan enkel dit Uitvoeringsprogramma. Een deel van de CO₂-opgave dient dan ook geadresseerd te worden binnen andere provinciale beleidsvelden, zoals circulaire samenleving, het nieuwe beleidskader landbouw & voedsel en klimaatadaptatie.

Europese en internationale zaken

De provincie Noord-Brabant levert via het realiseren van haar energiedoelstellingen een bijdrage aan de in Europees verband afgesproken

energie- en CO₂-reductie- doelstellingen. Diverse thema's in dit Uitvoeringsprogramma kennen bovendien nadrukkelijk een internationale dimensie. Dit programma stelt ons in staat om – waar nodig – extra inzet te mobiliseren op internationale samenwerking, in het bijzonder met onze buurlanden.

In Europees verband zijn meerdere financieringsbronnen beschikbaar. We onderzoeken of, en op welke wijze, we de financieringsmiddelen van de Europese Investeringsbank (EU) en Invest-NL in opbouw (Rijk) kunnen inzetten voor het bereiken van provinciale doelen. Tevens adviseren we onze partners bij het aanvragen van subsidies uit Europese subsidieprogramma's, zoals Interreg Vlaanderen-Nederland, Interreg Duitsland-Nederland, OPZuid en POP3 (via Stimulus).

De op handen zijnde benoeming van Frans Timmermans als Nederlandse Eurocommissaris met de portefeuille Klimaat zien wij als een mogelijkheid om de (kansen van) de Brabantse energietransitie nog nadrukkelijker onder de aandacht te brengen in het kader van het Europees klimaatbeleid.

Communicatie

Het Uitvoeringsprogramma Energie is een nadere uitwerking van de Energieagenda 2019-2030, die tot stand gekomen is door middel van een consultatieproces met stakeholders. Tijdens het provinciaal Energiefestival van 7 november 2019 presenteren we het Uitvoeringsprogramma en gaan we met onze stakeholders in gesprek over onze inzet voor de uitvoering van de Brabantse energietransitie in de komende jaren.

Onze communicatieaanpak binnen het Uitvoeringsprogramma beschrijven we in paragraaf 5.3 van het Uitvoeringsprogramma.

Vervolg

Besluitvorming door uw Staten over de toekenning van middelen voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma, is nog in 2019 voorzien middels een begrotingswijziging. Het Uitvoeringsprogramma wordt vastgesteld voor de periode 2020-2023 en beslaat daarmee vier jaar. Binnen de uitvoering hanteren we het principe van adaptiviteit. Dit houdt in dat wij anticiperen op (externe) ontwikkelingen en bijsturen binnen de kaders die uw Staten ons in de Provinciale Omgevingsvisie, de Energieagenda 2019-2030 en het Bestuursakkoord hebben gegeven.

Het adaptieve karakter van het Uitvoeringsprogramma vertaalt zich door in de financiering van het Uitvoeringsprogramma. Dit betekent dat op basis van nieuwe inzichten en kansen die zich aandienen, aanvullende impulsen nodig kunnen blijken. Indien dat aan de orde is, komen wij bij uw Staten terug.

In lijn met het – bij de behandeling van de Energieagenda 2019-2030 - aangenomen [amendement 'Monitor op uitvoering'](#), informeren wij uw Staten jaarlijks over de voortgang van de uitvoering van het beleid en de gerealiseerde effecten.

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Datum

8 oktober 2019

Documentnummer

GS: 4578032

PS: 4589259

Bijlagen

1. Uitvoeringsprogramma Energie 2020-2023
2. Memo doelstelling CO₂-emissie per transitiepad voor 2030

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw I.A.H.M. Cortenbach, (073) 681 26 79,
icortenbach@brabant.nl.

Opdrachtnemer: de heer P. Struijk, (073) 680 80 57, pstruijk@brabant.nl.